

Monimutkaisten ja suurikokoisten kappaleiden DED-valokaaritulos

sekä tulosteiden liittäminen perinteisiin rakenteisiin

Hannu Lund | IWE, DI
Nuorempi tutkija,
Hitsaustekniikka,
LUT Yliopisto

Hannu.Lund@lut.fi

Lähde [1]

Euroopan unionin
osarahoittama

WAAM - Kiinnostus

WAAM on **tuottavin** (2-5 kg/h) ja käytännössä **ainoa** AM-prosessi **suurten (m³) metallikappaleiden valmistamiseksi**

Nykyisin kiinnostus perinteisten rakenteiden optimoinnissa

Läpilyönti, kun **kehitetään jotain uutta mitä ei ole voinut valmistaa perinteisillä menetelmillä**

WAAM-rakenne väsytykskokeessa

Euroopan unionin
osarahoittama

Sisältö:

- WAAM perusteet
  - Laatutekijät
  - Prosessin hallinta
  - Laitteistot ja ohjelmistot

- Suurten kappaleiden WAAM-menetelmät
  - Slicer-menetelmä muuttuvamuotoisen teräskomponentin WAAM:ssa
    - Ja hitsaaminen ristikkorakenteeseen
  - Pyörähdyssymmetrisen kappaleen valmistusmenetelmä WAAM:lla

WAAM-laadun perusteet

Vakioi nämä!

Panos:

Esilämmitys ja työlämpötila

Polttimen kuljetus

Hitsiaineentuotto [kg/h]

Lämmöntuonti [kJ/mm]

Tuotos:

Hitsin muoto, leveys & korkeus [mm]

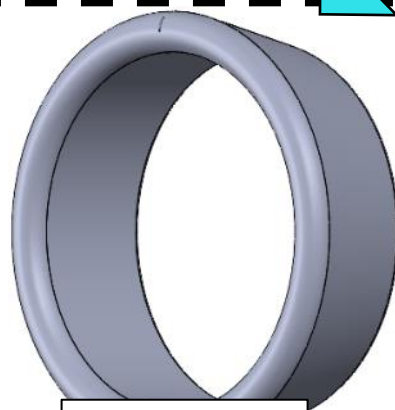
Lämpösykli ja jäähtymisajat

Materiaaliominaisuudet, mekaaniset ominaisuudet & väsymisominaisuudet

Mikä vaikutus rakenteeseen?

Rakenne

WAAM laadun tuottotekijät

Valmistus

Mikä vaikutus materiaaliin?

Materiaaliominaisuudet

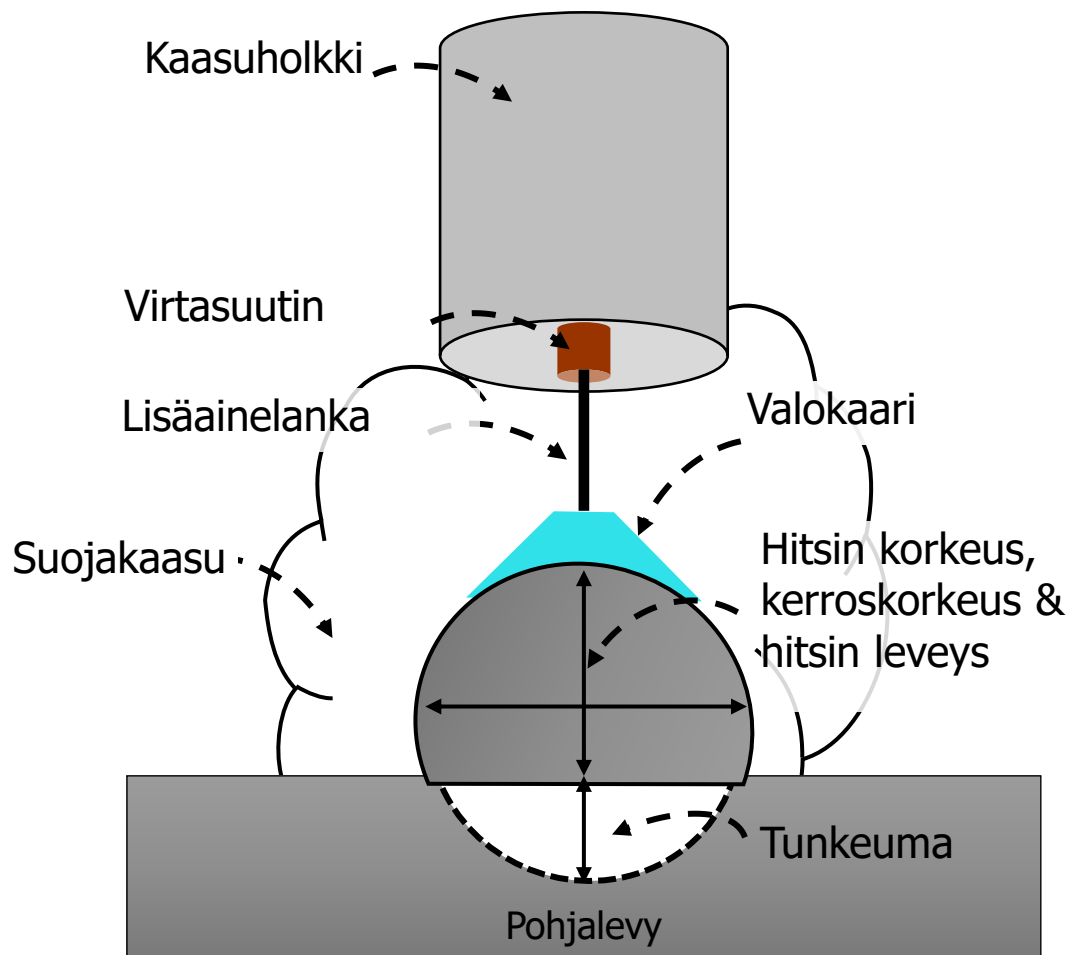

Euroopan unionin osarahoittama

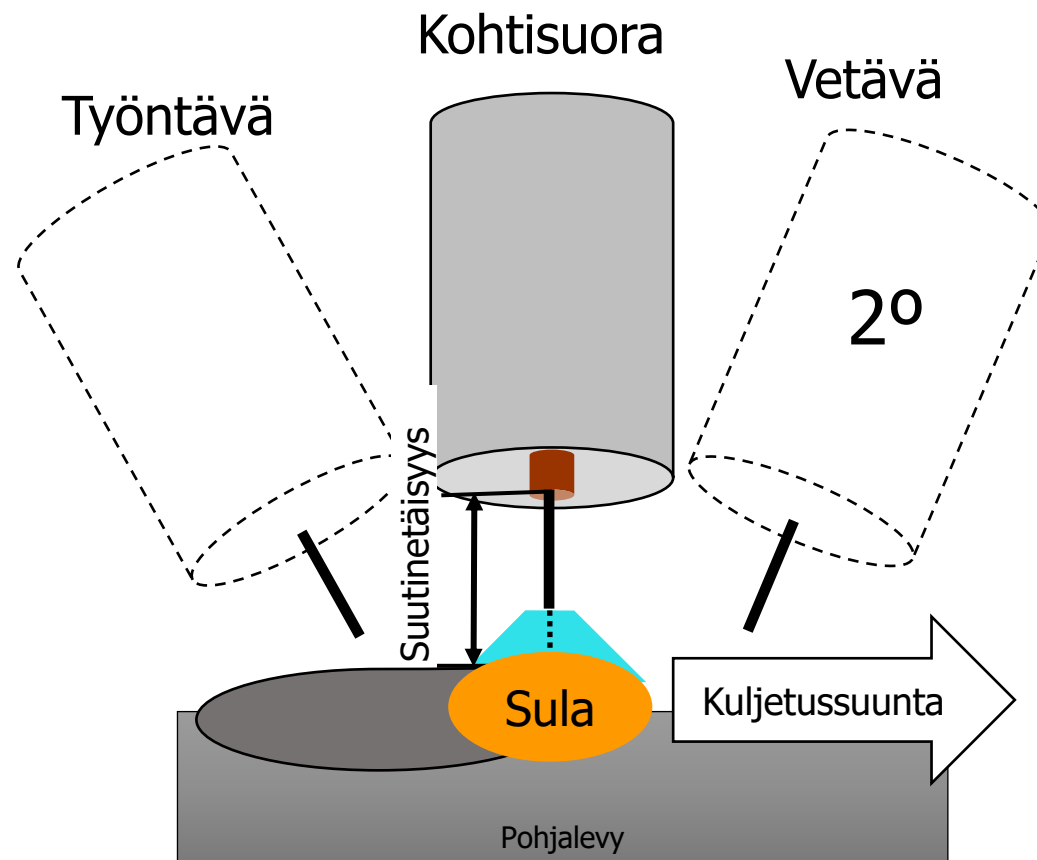

Prosessin hallinnan perusteet

Hitsausvirtalähde hoitaa:

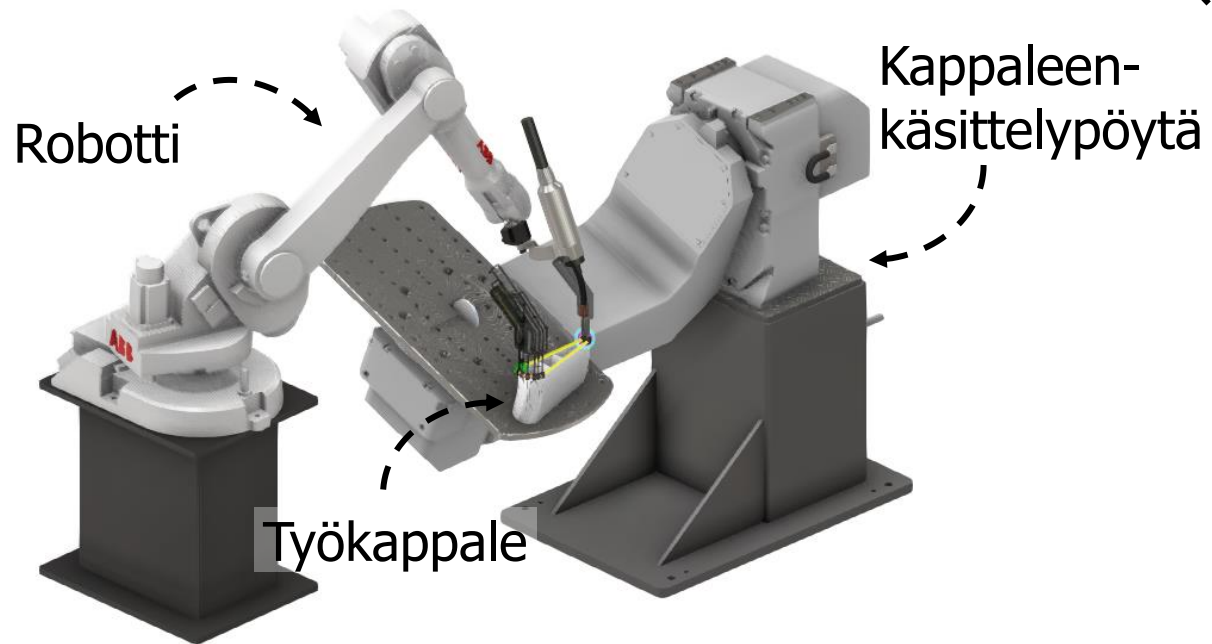
Robotti hoitaa:

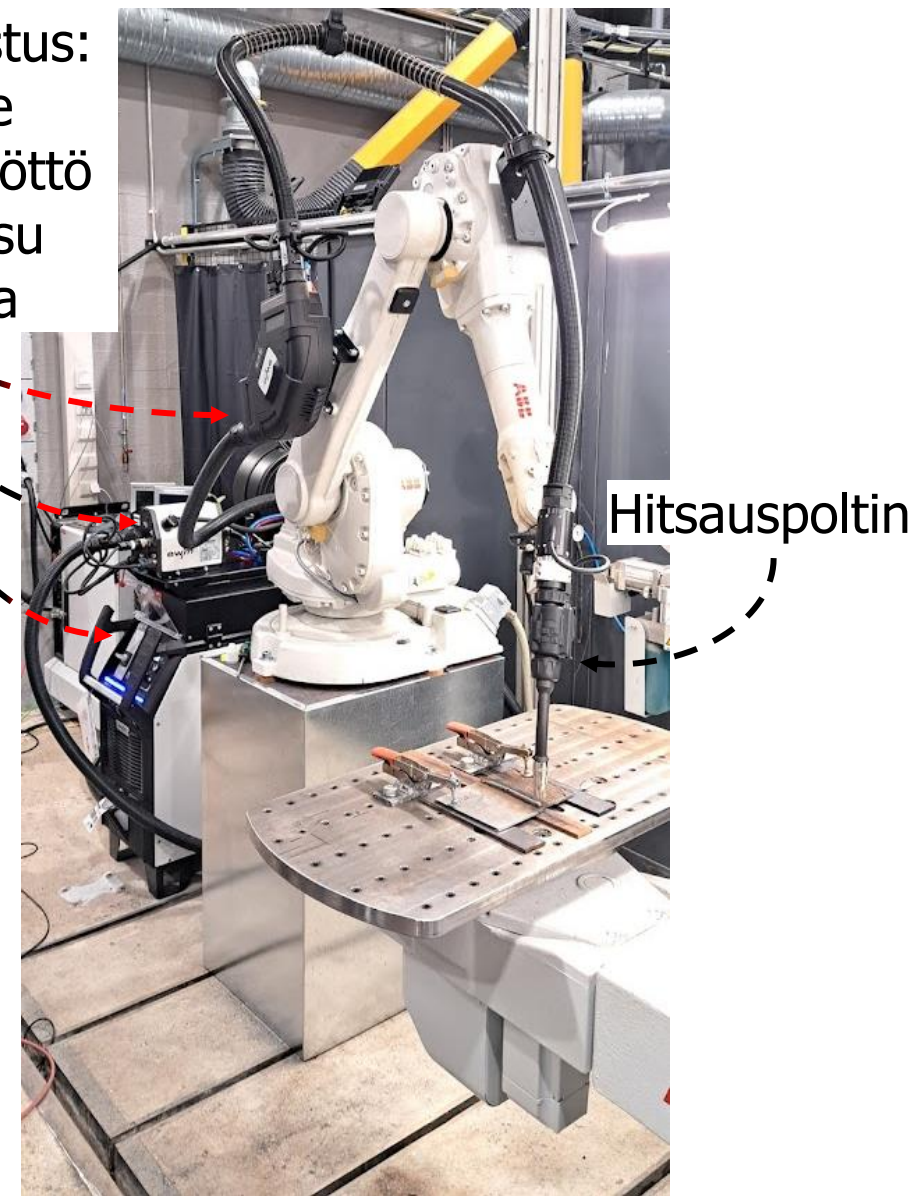
Laitteistot ja ohjelmistot

Näillä pääset alkuun:

1. **Robottiasemat:** ABB & Yaskawa
2. **Hitsausvarustus ja virtalähteet:** EWM & Kemppi, (MIG/MAG)
3. **Etäohjelmointiohjelmistot:** ABB RobotStudio + G-koodi Slicer & Visual Components Robotics OLP

- Hitsausvarustus:
- Virtalähde
  - Langansyöttö
  - Suojakaasu
  - Johtosarja

Laitteistot ja ohjelmistot

Näillä pääset alkuun:

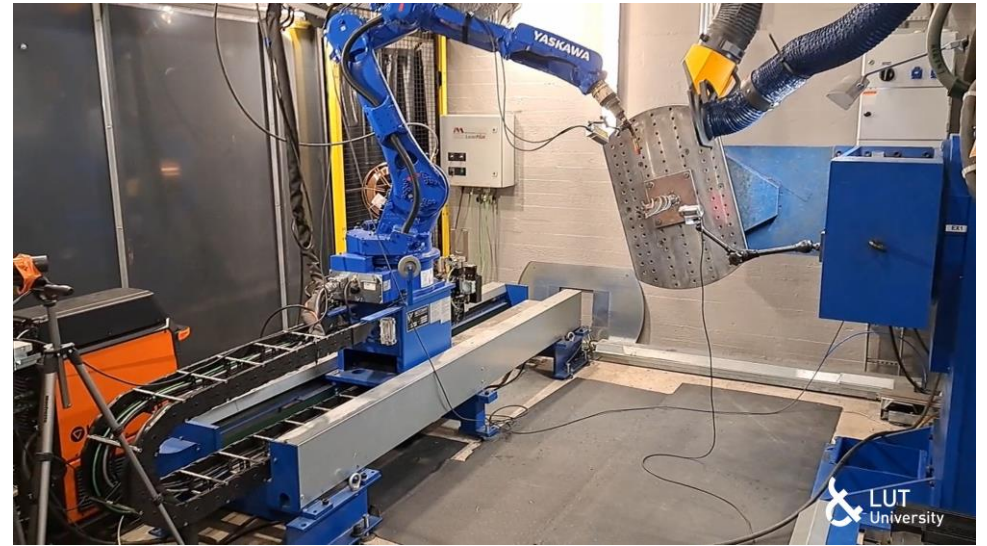
1. **Robottiasemat:** ABB & Yaskawa
2. **Hitsausvarustus ja virtalähteet:** EWM & Kemppi (MIG/MAG)
3. **Etäohjelmointiohjelmistot:** ABB RobotStudio + G-koodi Slicer & Visual Components Robotics OLP

Hyvä olla:

- **Anturit ja monitorointi:** Cavitax Hitsauskamera, webkamera, railonhakuanturointi & lämpökamera tai pyrometri
- **WAAM-menetelmäohje:** Jokaiselle muodolle ja yksityiskohdalle

Jos nyt oikein tarkkoja ollaan niin...

- **Laadunvarmistus:** Metallografiset tutkimuslaitteet, 3D-muodonmittauslaitteet, NDT ja DT testauslaitteet
- **Mallinnus & simulointi:** Simufact Welding, & muut FEM-mallinnusympäristöt

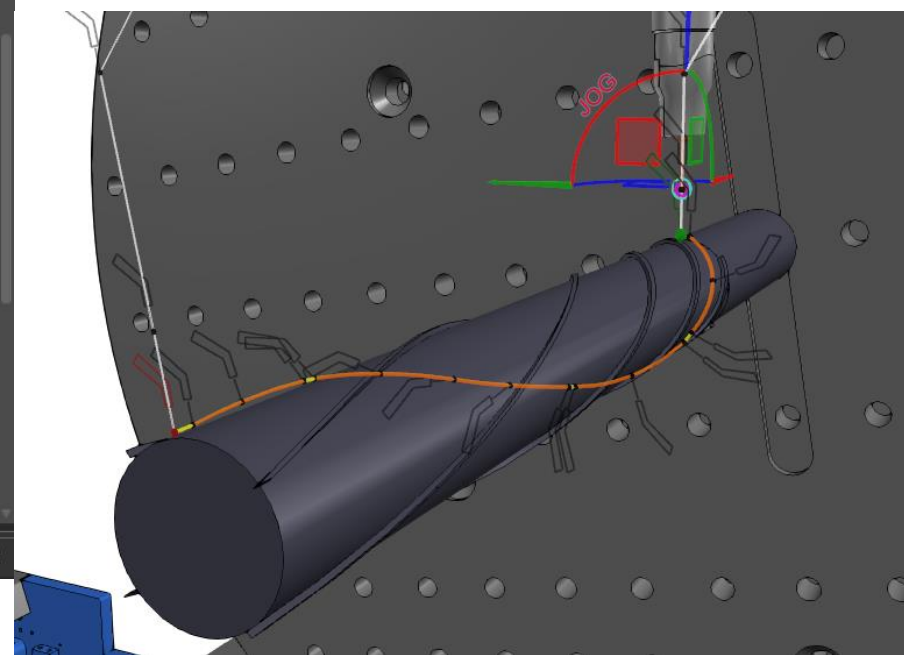
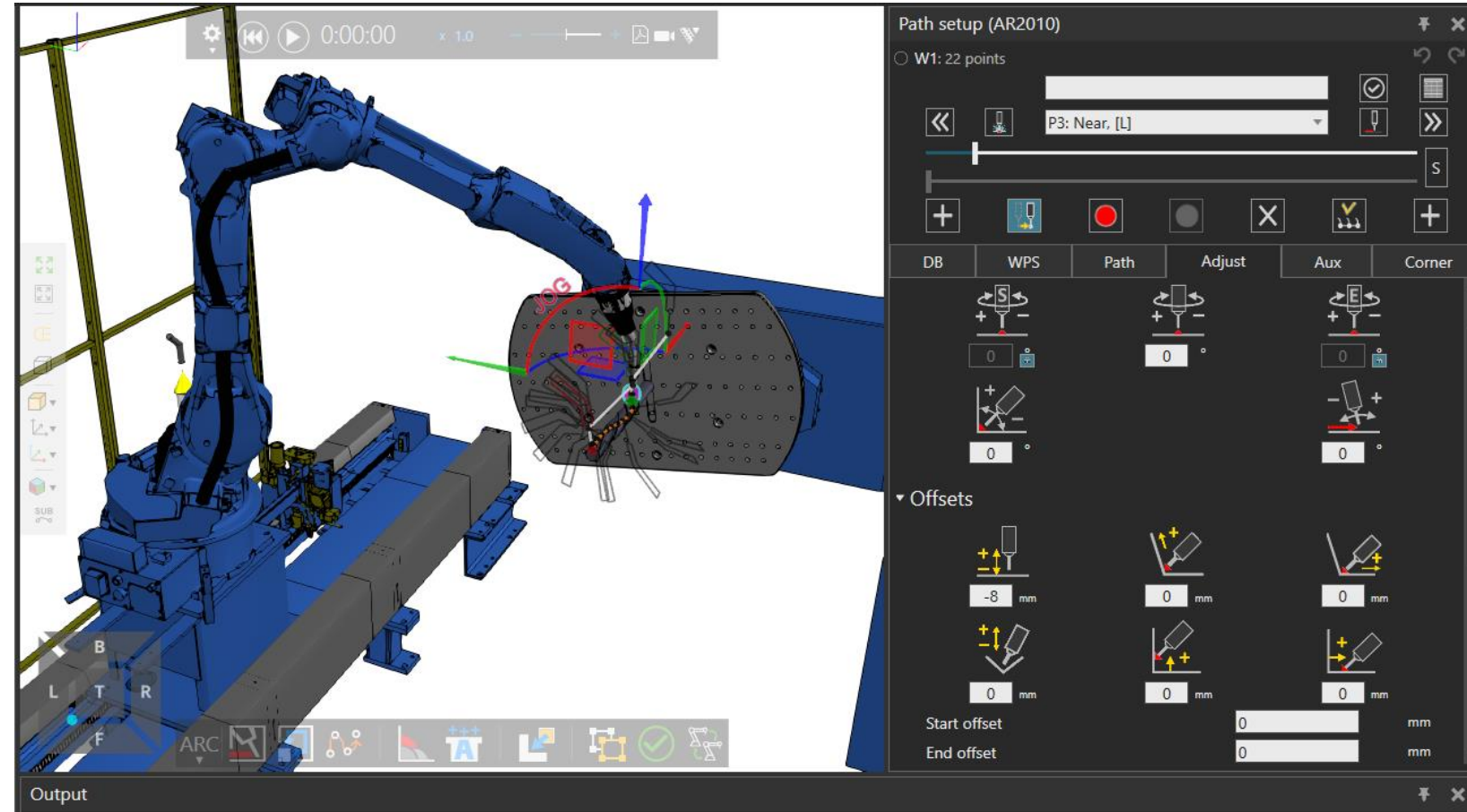
Euroopan unionin
osarahoittama

Etäohjelmointi: CAD tai G-koodi

Simulointi

Prosessiliikeradan säätö

Visual Components

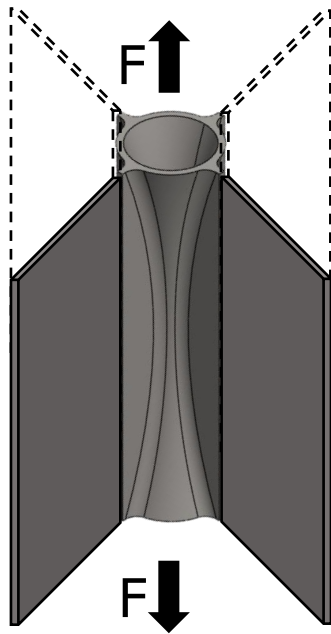
Euroopan unionin
osarahoittama

Suurten WAAM kappaleiden valmistus

Case 1: Muuttuvamuotoinen tuloste

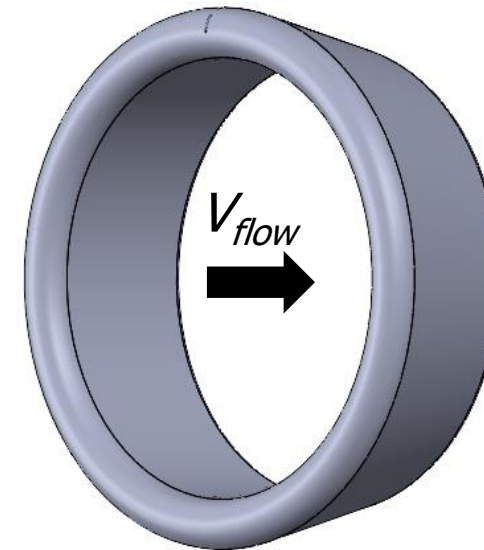
- Miten muuttuvamuotoinen kappale voidaan valmistaa WAAMilla?
  - Vaatimuksena:
    - Seinämän paksuus $> 8 \text{ mm}$

Materiaali S355, perusteräs
Kokoluokka 0,5 m

Case 2: Pyörähdysymmetrinen tuloste

- Muoto kriittinen, joten tulostettava poikkileikkaussuunnassa, tavoite 90°
  - Selvitetään kerroskiertymä, sekä miten reagoidaan sisä- ja ulkokehien "kerroskorkeuseroon"

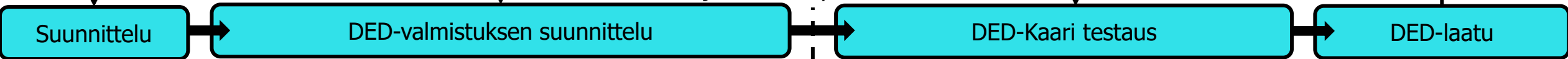

The LUT Hitsaustekniikka metodi Lähde [2]

Tutkimuksen 1. vaihe

Tutkimuksen 2. vaihe

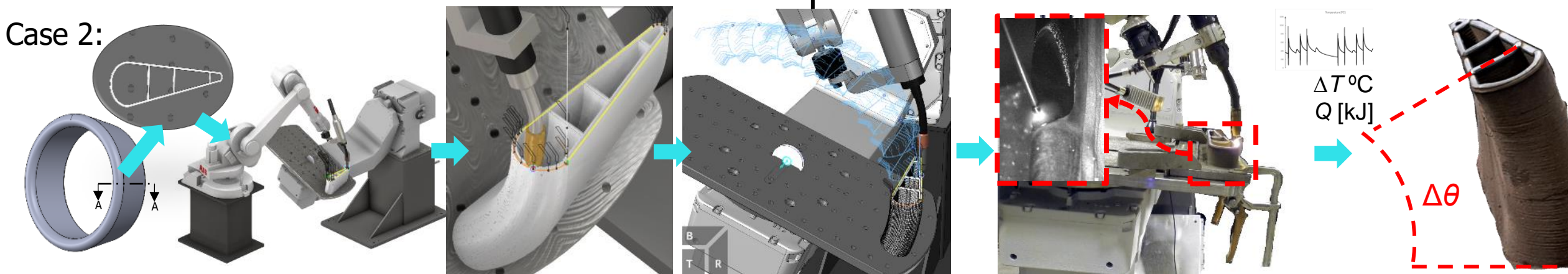
Tiedonkulku ja takaisinkytkentä DED-Kaaressa

Case 1:

Case 2:

Euroopan unionin osarahoittama

Tulostustrategia 1

• G-koodi: Prusa Slicer

- Liikeradat
- Muoviparametrit -> **metalliparametreiksi**
- Kerroskorkeus, hitsin leveys, täytön leveys ja limittäisyys

● Layer height:

● Default extrusion width:

● Infill:

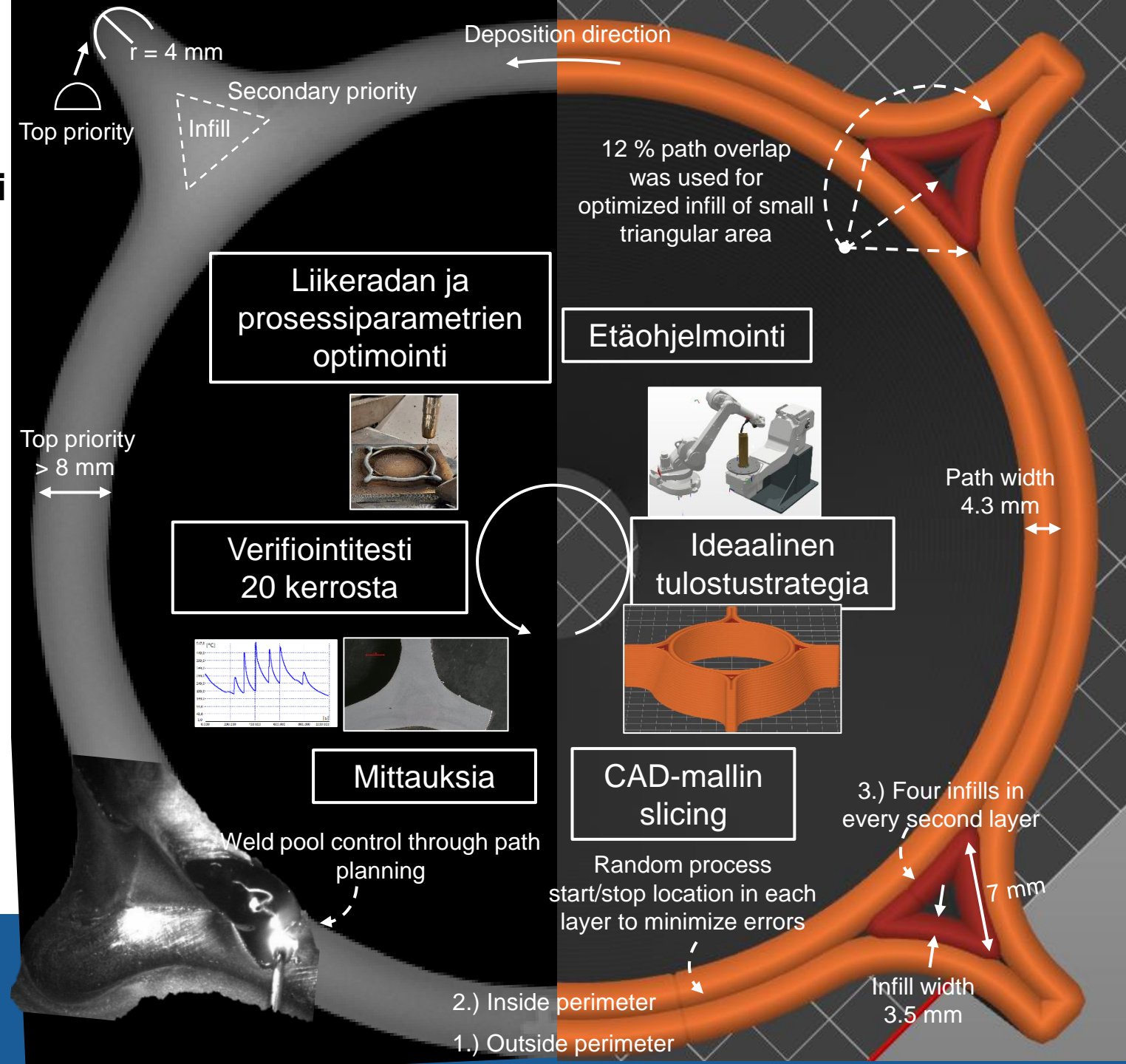
● Infill/perimeters overlap:

+Tulostusliikeradat automaattisesti

- Liikaa pisteitä robotille ja muuta turhaa koodia
- Ei ulkoisia akseleita
- Vain Z-suunta
- Ei ymmärrä metalleista mitään

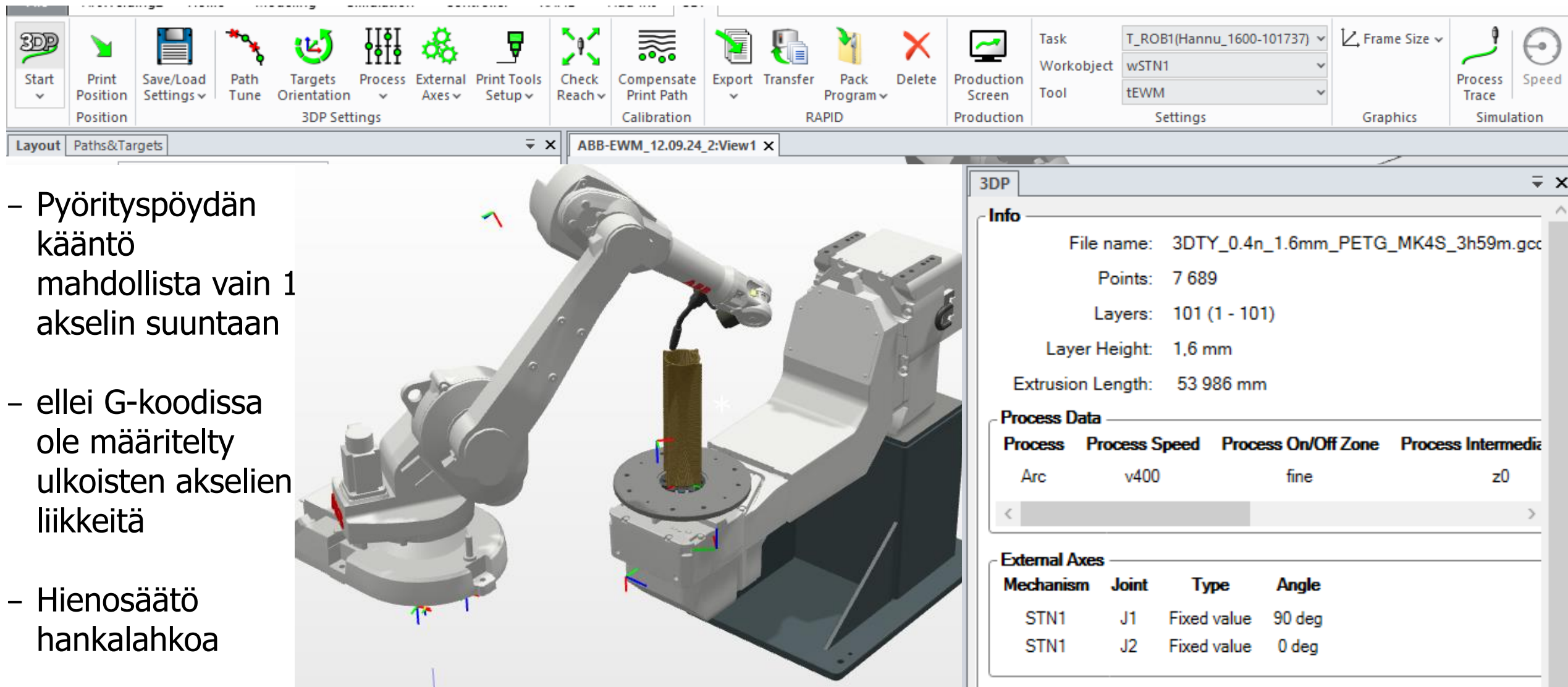
• G-koodi -> ABB RobotStudioon etäohjelmointia varten

- Poltinkulmat, hitsausparametrit ja viimeistelysäädot
- **Hienosäätö hankalahkoa**

Euroopan unionin
osarahoittama

Etäohjelmointi: ABB RobotStudio ja 3D-printing powerpack

The screenshot displays the ABB RobotStudio software interface. The top toolbar contains various 3D printing functions such as Start, Print Position, Save/Load Settings, Path Tune, Targets Orientation, Process, External Axes, Print Tools Setup, Check Reach, Compensate Print Path, Export, Transfer, Pack Program, and Delete. The right side of the interface shows a task panel with fields for Task (T_ROB1(Hannu_1600-101737)), Workobject (wSTN1), and Tool (tEWM). The 3DP window on the right provides detailed information about the print job, including file name, points, layers, layer height, and extrusion length. It also includes a table for Process Data and a table for External Axes.

Process	Process Speed	Process On/Off Zone	Process Intermedia
Arc	v400	fine	z0

Mechanism	Joint	Type	Angle
STN1	J1	Fixed value	90 deg
STN1	J2	Fixed value	0 deg

- Pyörityspöydän kääntö mahdollista vain 1 akselin suuntaan
- ellei G-koodissa ole määritelty ulkoisten akselien liikkeitä
- Hienosäätö hankalahkoa

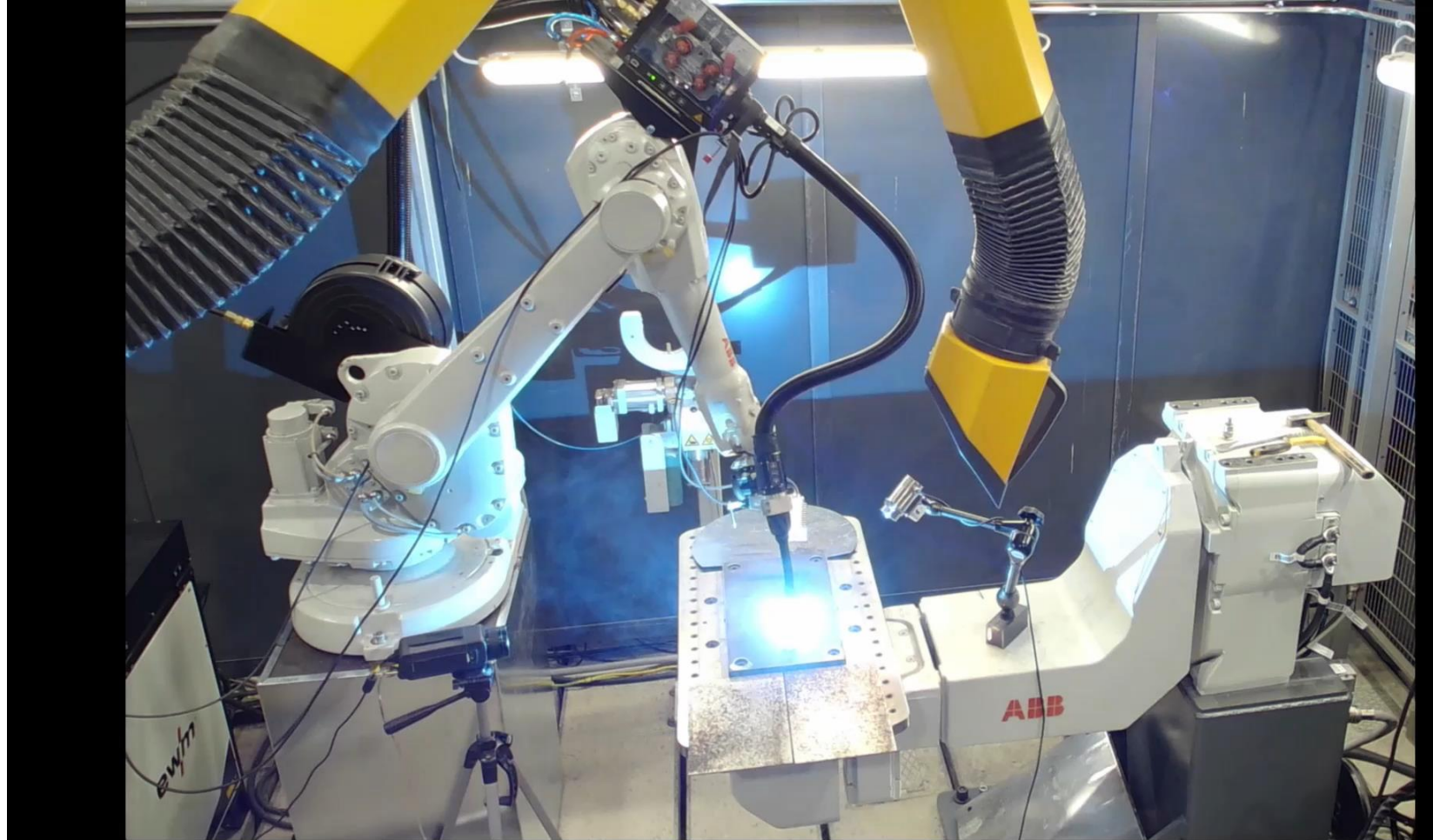
Euroopan unionin osarahoittama

Tulostus: Case 1

- **Ottakaa huomioon jäähtymisen hidastuminen**
  - Aluksi nopeaa 3D jäähtymistä
  - Pohjalevyn esilämmitys!
- Noin 20 mm korkeuden jälkeen jäähtyminen hidastuu merkittävästi
  - 2D-jäähtyminen
  - Jäähtymisaajat kasvavat helposti 2-3 min teräksellä
  - **Tuottavuus kg/h ei toteudu, jos kappaletta ei jäähdytetä**

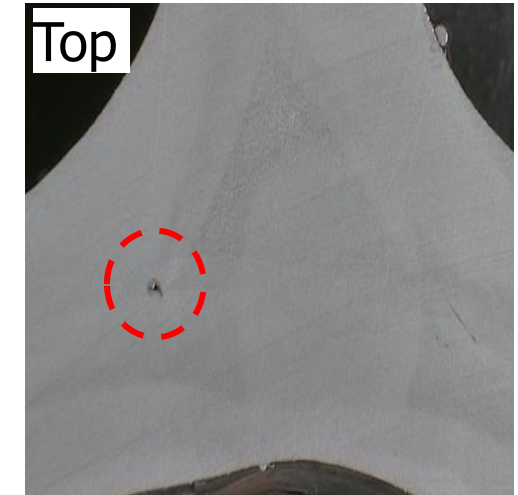
Euroopan unionin
osarahoittama

Tulostus: Case 1

- **Vakioi hitsausmetallurgiset ja -tekniset muuttujat**
  - (Lämmöntuonti, $Q(I, U \& v)$ ja materiaalin syöttö (m/min))
- **Monitoroi materiaalin lämpöä ja vakioi välikerroslämpötila**
  - (Mustat teräkset 150-250°C)
- Sulan ja lämmön hallinta on erittäin haastavaa, **Jäähdytä**
  - Liika lämpö hidastaa sulan jähmettymistä ->
  - kerroskorkeus ja hitsin leveys muuttuvat
- Monitoroi suutinetäisyyttä (noin 18 mm) ja säädä tarvittaessa
  - Kerroskorkeus, tai työkoordinaatisto

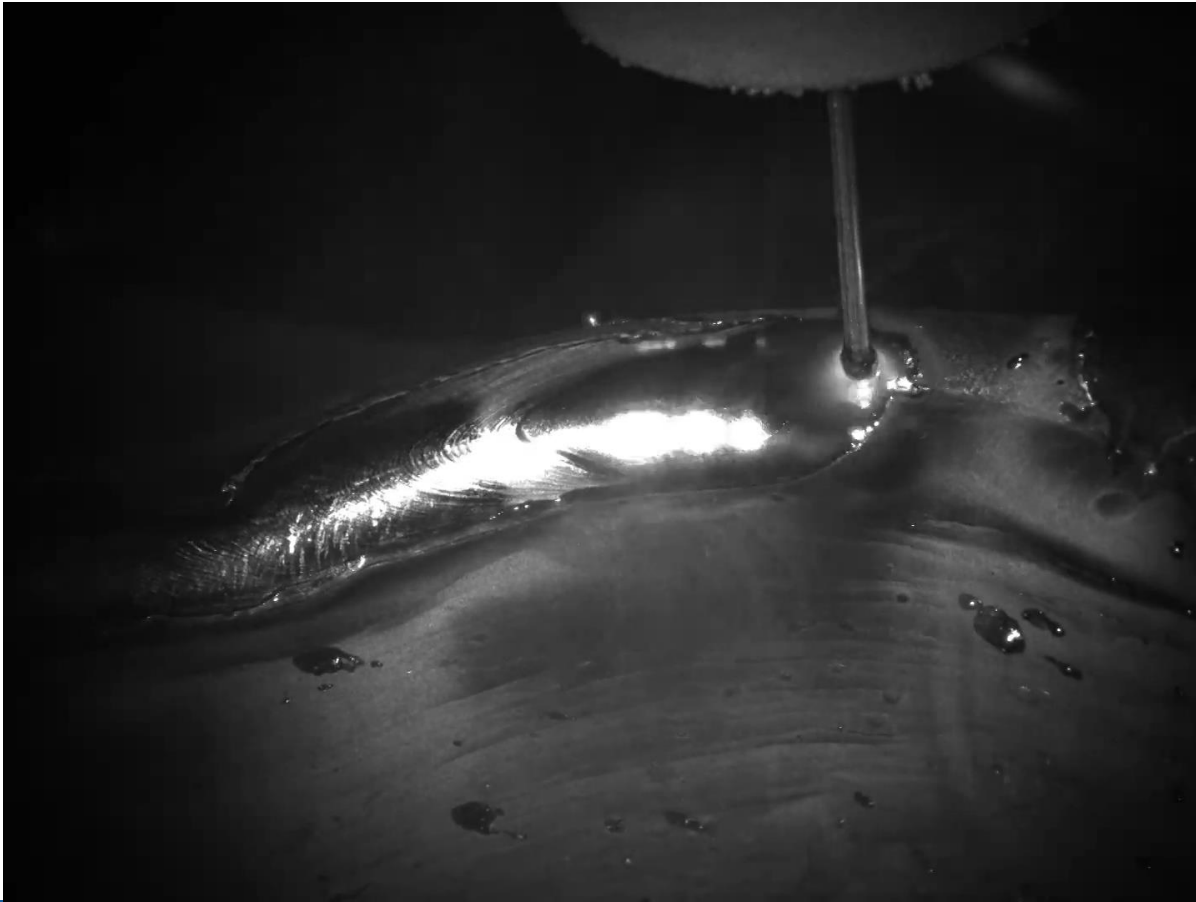

Täytön virheet toistuvat systemaattisesti,
Parempi jos kpl valmistettaisiin 2 yhtenäisellä palolla

Tulostus: Case 1

- Ulko- ja sisäkehä, prosessi erittäin vakaa, pienet täytöt hankalia
- optimoitu G-koodi ei täysin tottele ideaaliliikeratoja
- Aloitus- ja lopetuskohtia vaihdeltava

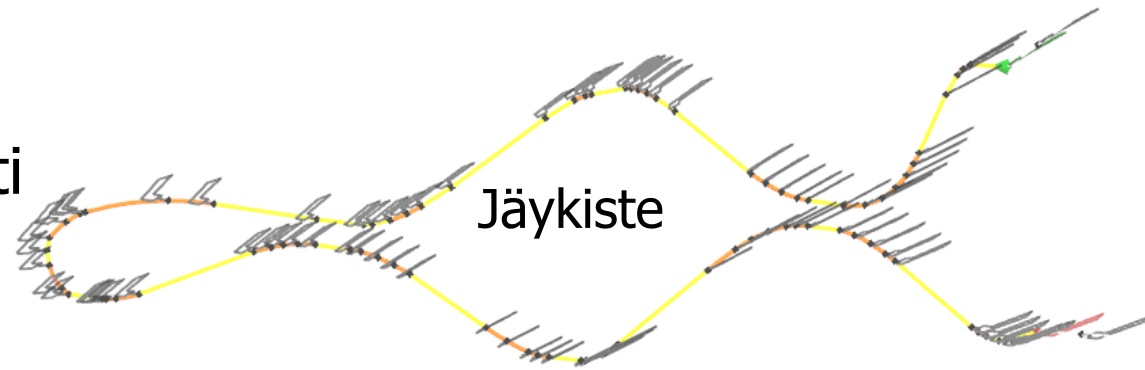

Euroopan unionin
osarahoittama

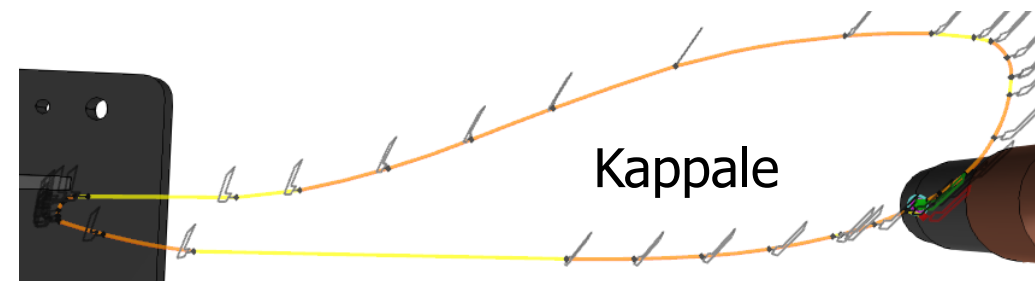

Tulostustrategia 2

- Poikkileikkausperustainen liikeradan ohjelmointi
- Kerros voidaan valmistaa lähes keskeytyksettä
- Jokaiselle muodolle:
  - Oma hitsausmuuttuja

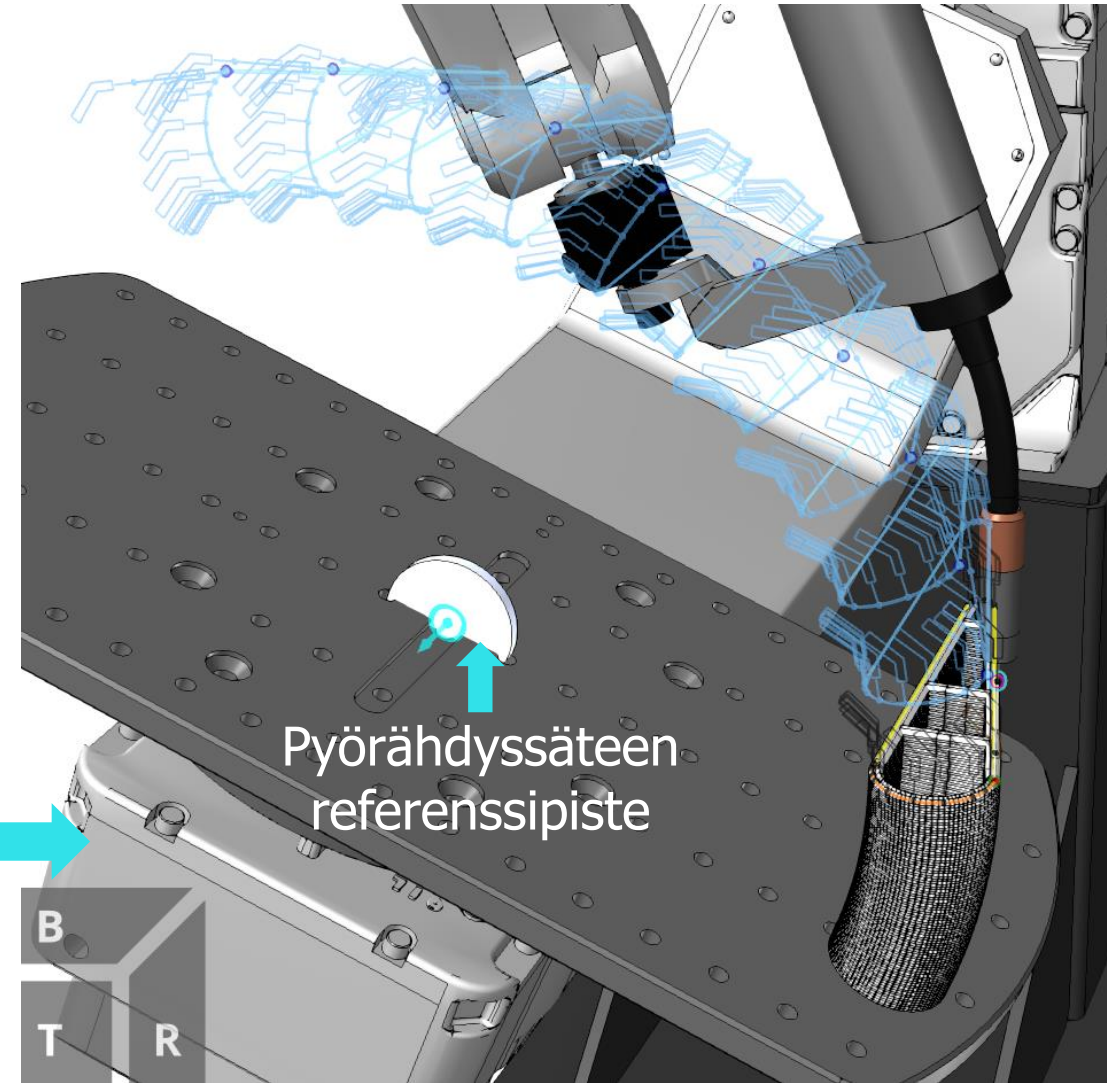
- Säättö kuljetusnopeudella
  - Sisäkehällä suurempi nopeus = vähemmän materiaalia
  - Ulkokehällä hitaampi nopeus = enemmän materiaalia

Etäohjelmointi Visual Components Robotics OLP 4.9

- Liikeradat CAD-piirteiden mukaan,
- Poltinkulmat, liikeratojen ja ulkoisten akselien säätö automaattisesti (3 hiiren klikkausta)
- Tulostukseen liittyvä hienosäätö työlästä, mutta ohjelmoijalla vapaus hienosäätöön
- Sopii parhaiten kun toistetaan yhtä piirrettä / kerroksen liikerataa kauan
  - Geometrian muutos = uusi ohjelmointi iteraatio

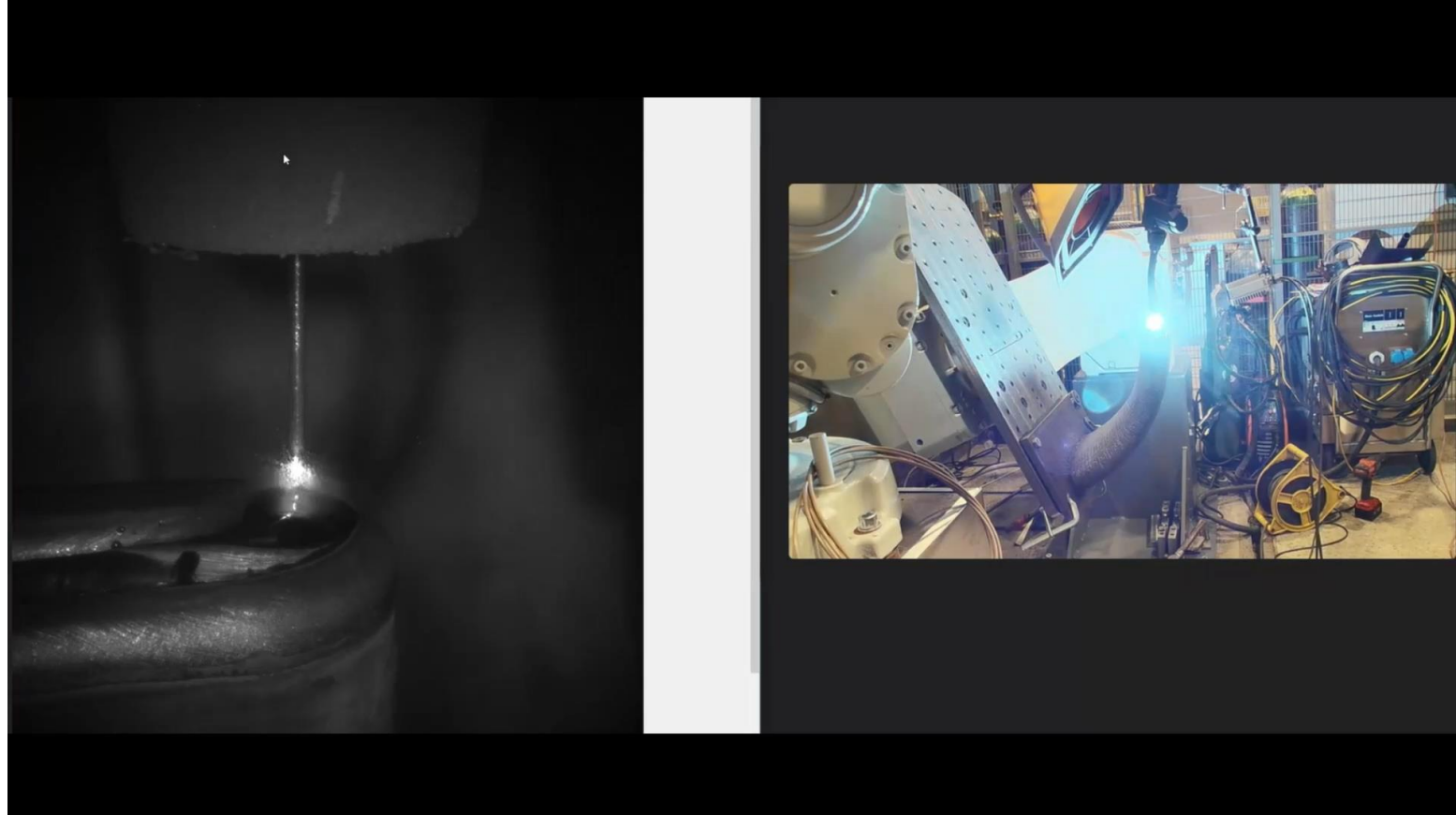
- Vakioparametreilla kerroskorkeus pysyy vakiona
  - Voidaan laskea ympyränkaaren pituudesta kerroskierähdys
- $2\pi r / \text{kerroskorkeus} = \text{Kerrostien määrä } 360^\circ$

Tulostus: Case 2

- Prosessi erittäin vakaa
- 100 kerrosten jälkeen muodoilla hieman korkeusvaihtelua
- WAAM-kuljetusnopeutta säätelämällä saadaan korkeuserot tasoitettua

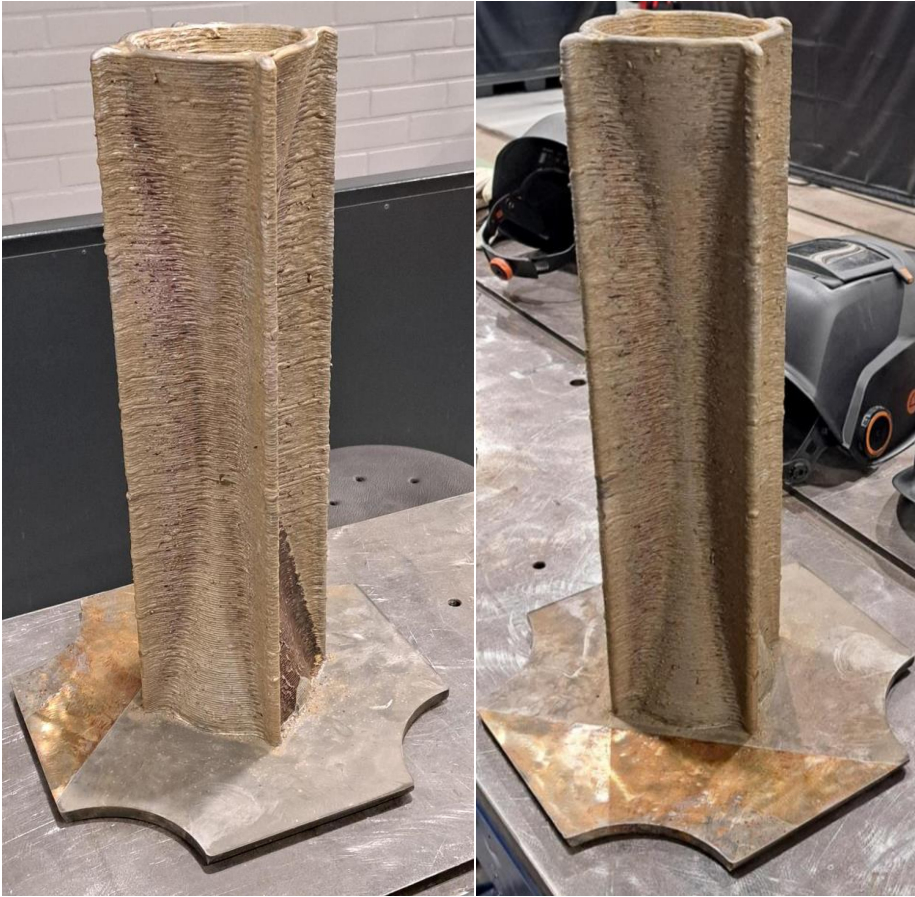

Euroopan unionin
osarahoittama

Valmiit tulosteet

**Muuttuvamuotoinen kappale
voidaan tulostaa WAAM:lla**

**Virtausoptimoidussa tulostussuunnassa voidaan
valmistaa pyörähdyskappaleen osa**

Euroopan unionin
osarahoittama

Valmiit tulosteet

**Muuttuvamuotoinen kappale
voidaan tulostaa WAAM:lla**

**Virtausoptimoidussa tulostussuunnassa voidaan
valmistaa pyörähdyskappaleen osa**

Teoreettinen materiaalintuotto noin:
2 kg/h

Toteutunut materiaalintuotto

0,95 kg/h

|

1,25 kg/h

Robottihitsaus 100 €/h;

Teoreettinen valmistuskustannus 50 €/kg

Toteutunut valmistuskustannus

105 €/kg

|

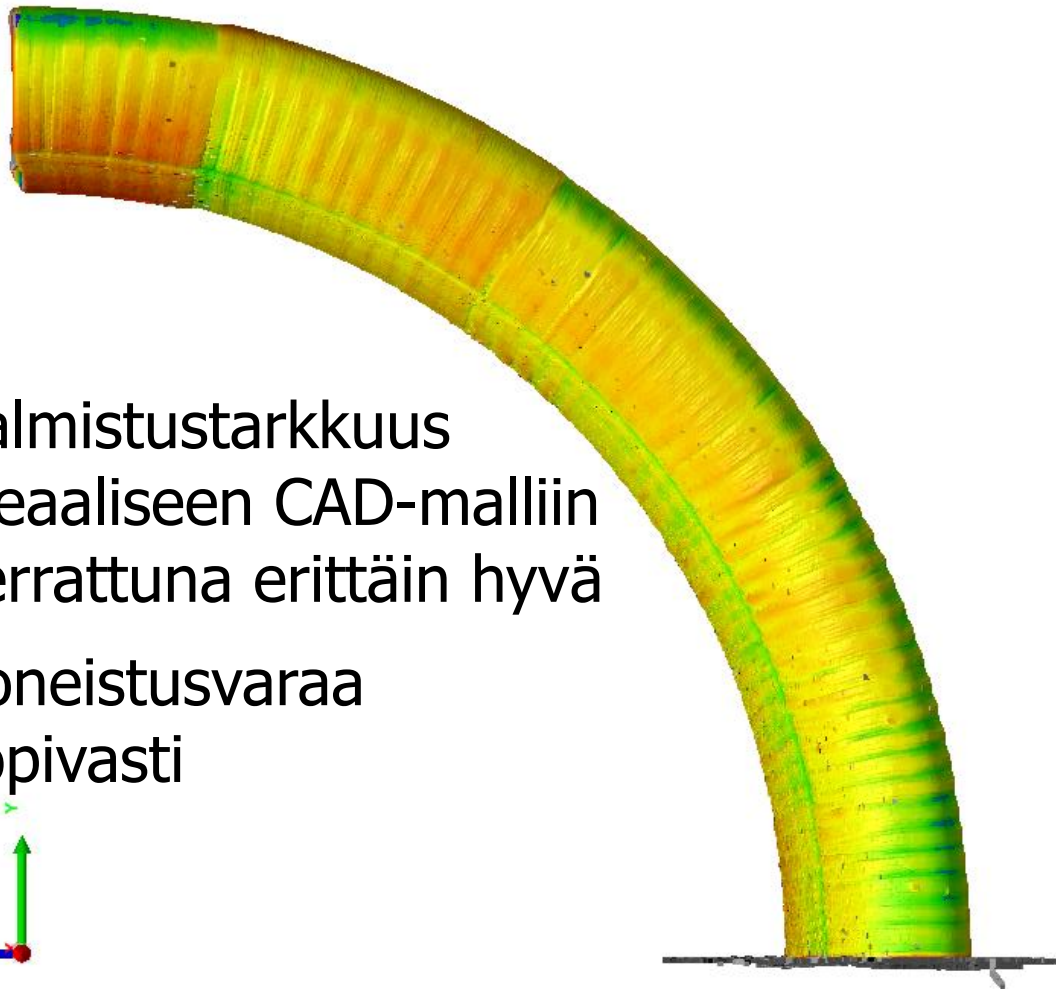
80 €/kg

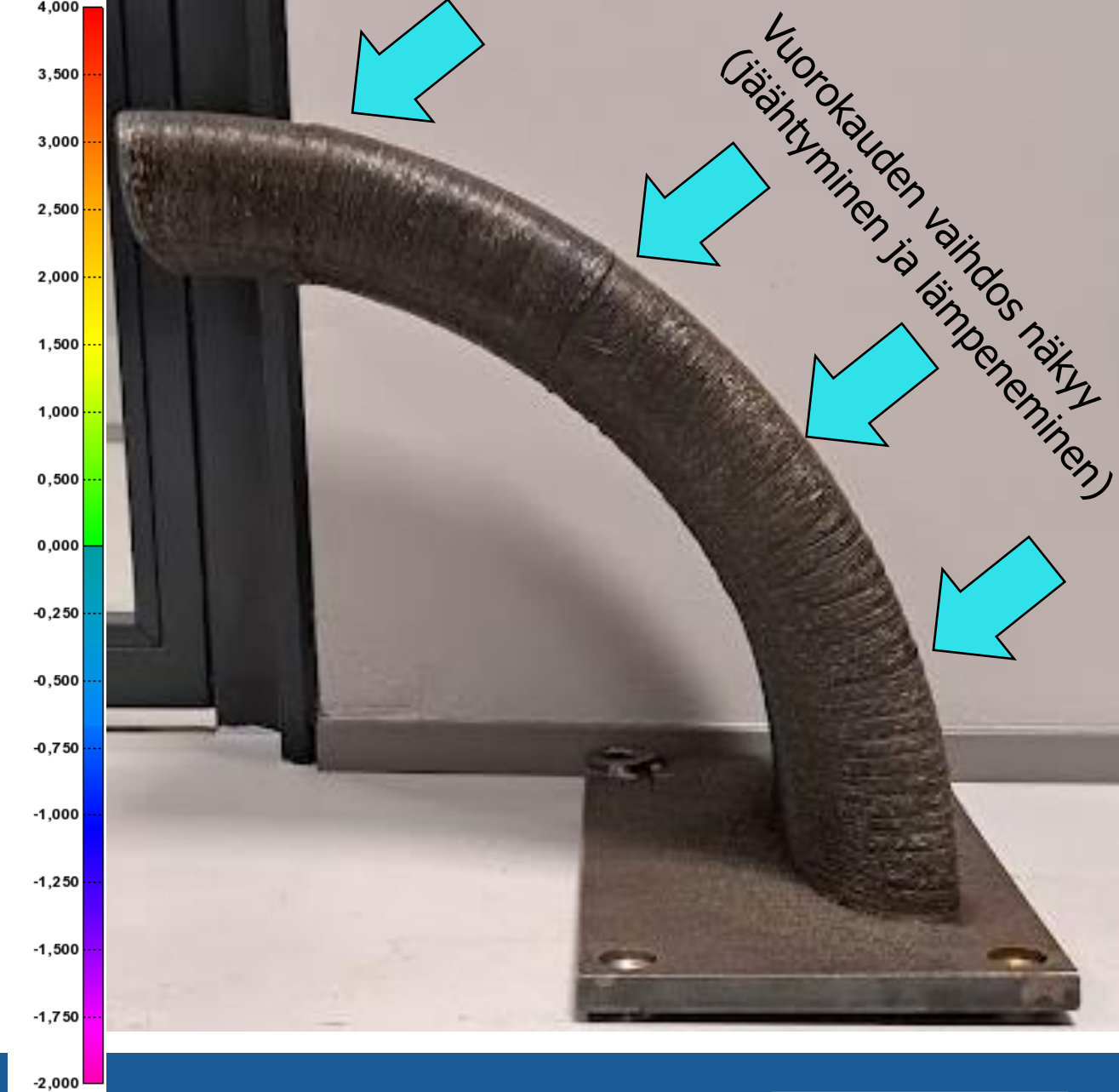
Euroopan unionin
osarahoittama

Case2 : Valmistustarkkuus

- Valmistustarkkuus ideaaliseen CAD-malliin verrattuna erittäin hyvä
- Koneistusvaraa sopivasti

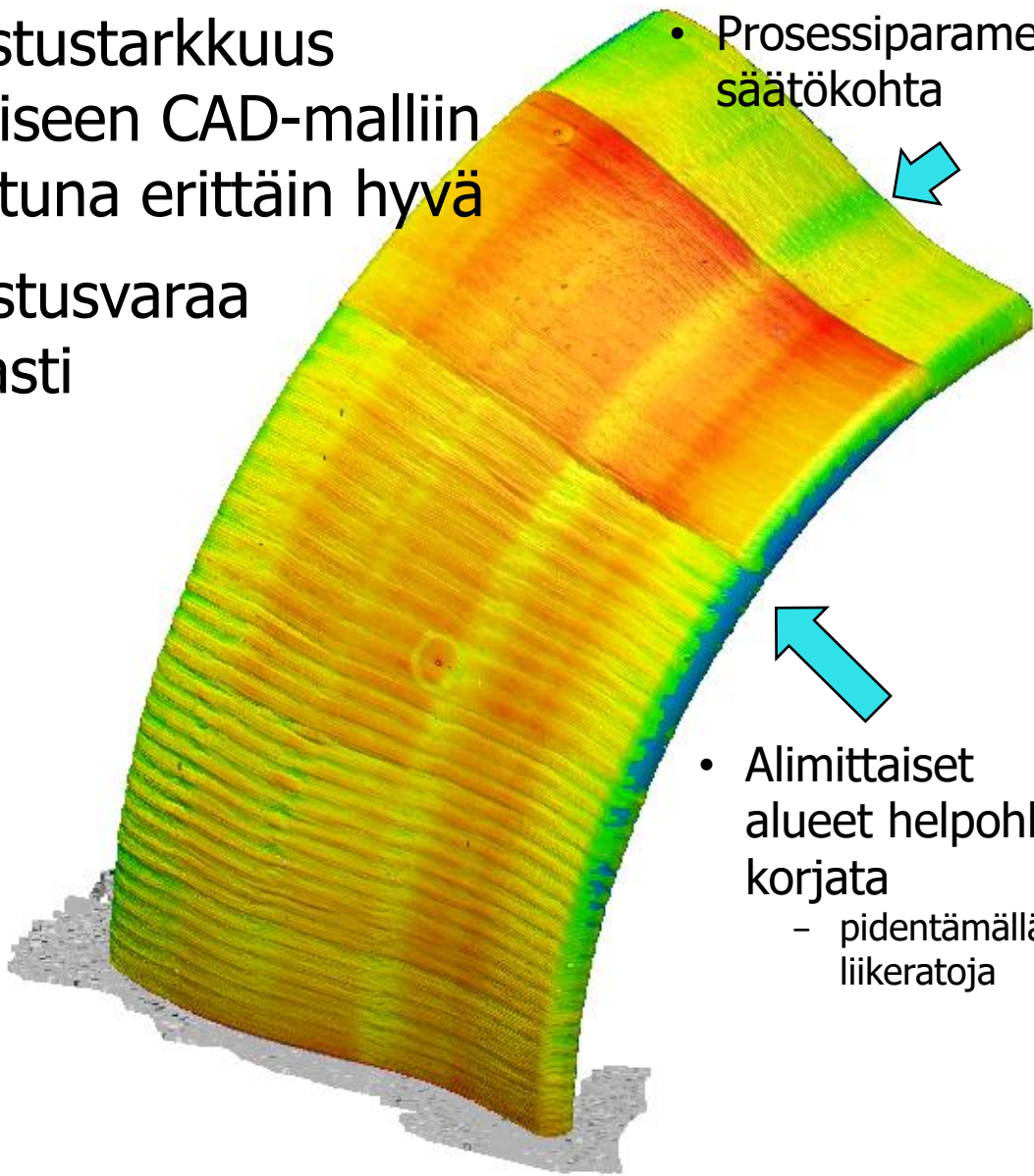

Euroopan unionin
osarahoittama

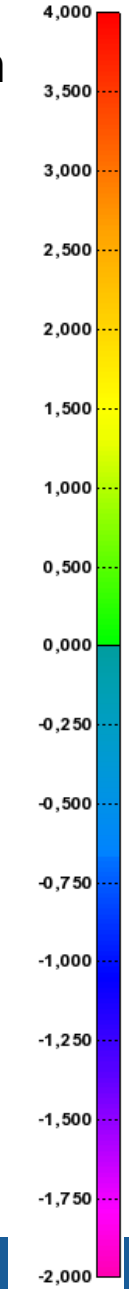
- Valmistustarkkuus ideaaliseen CAD-malliin verrattuna erittäin hyvä

- Koneistusvaraa sopivasti

- Prosessiparametrin säätökohta

- Alimittaiset alueet helpohko korjata
  - pidentämällä liikeratoja

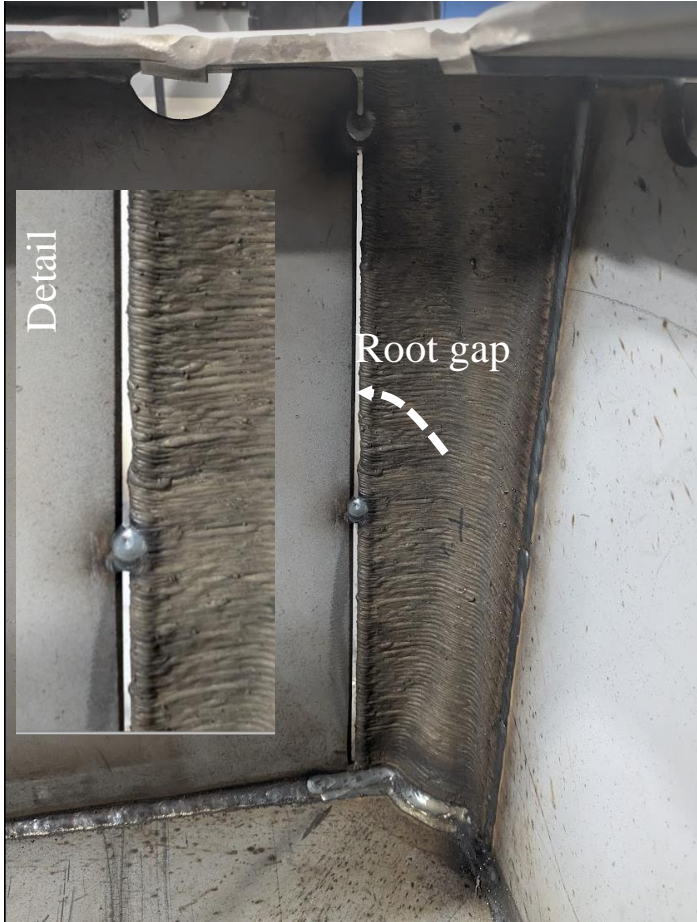
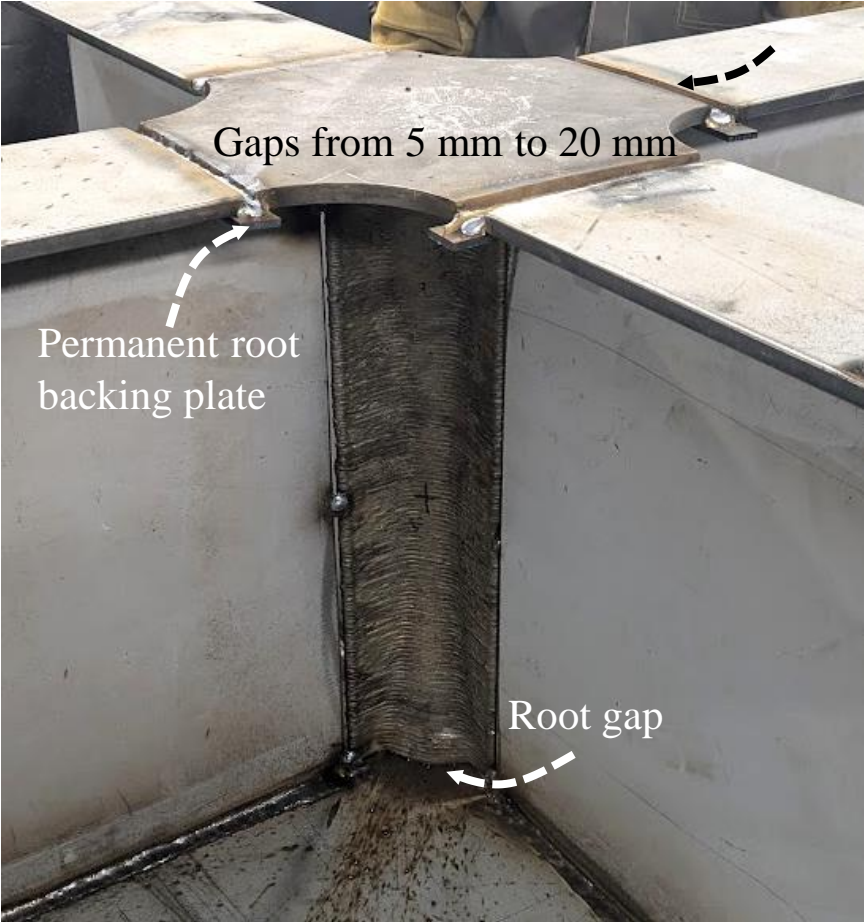
Tulosteen irrottaminen voi vaatia voimakeinoja

Euroopan unionin osarahoittama

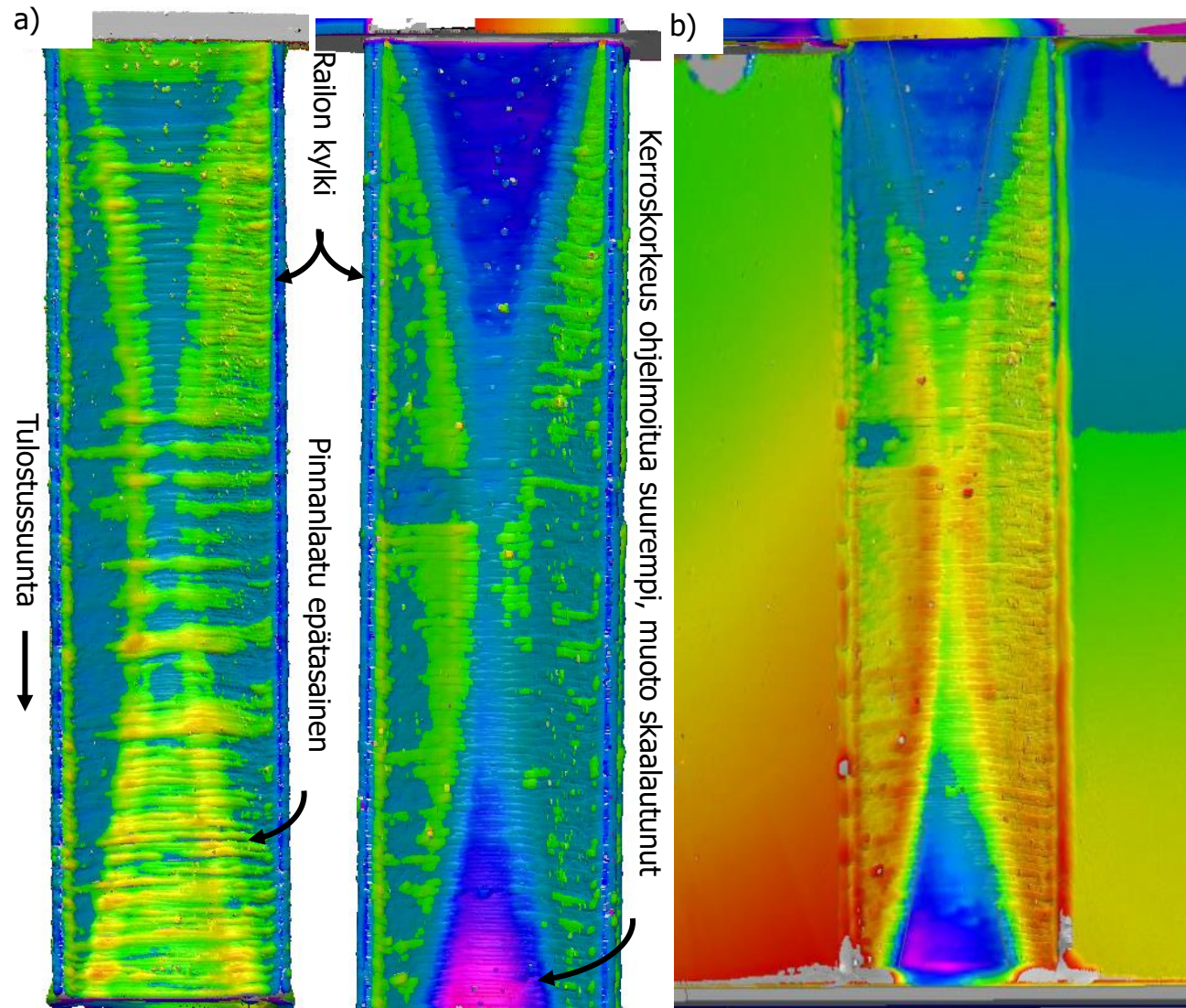

Case 1: Tulosteen hitsaus ympäröivään rakenteeseen

Tarkkuus

- Mittatarkkuus hyvä
- 1. Tuloste kärsi sytytysongelmista
- 2. Tulosteella hitsausolosuhteet saatiin vakioitua
  - Välipalkolämpötila 100 – 250 C°
  - Kerroskorkeus kasvoi 0,5 mm
  - Lopputuloste 20 mm ylisuuri
  - Pinnankarheus parhaimmillaan n. Ra 12 ja Rz 40 [µm]

1. Tuloste: Ilman lämpötilanhallintaa

2. Tuloste: Vakio välipalkolämpötila

Tuloste 2. hitsattuna koekappaleen rakenteeseen

Euroopan unionin osarahoittama

Case 1 Väsytyiskoetulokset

- Tuloste + rakenne kesti helposti nimelliskuorman 200-1 kN ja 500t sykliä
- Ylikuormalla (600-1 kN) tuloste rikkoutui (570t sykliä), nimellisseinämän paksuudella (8 mm) FAT 73 MPa $m=3$
- Valmistuksen kannalta mielenkiintoisin tulos tapahtui **ensimmäisellä kerroksella**

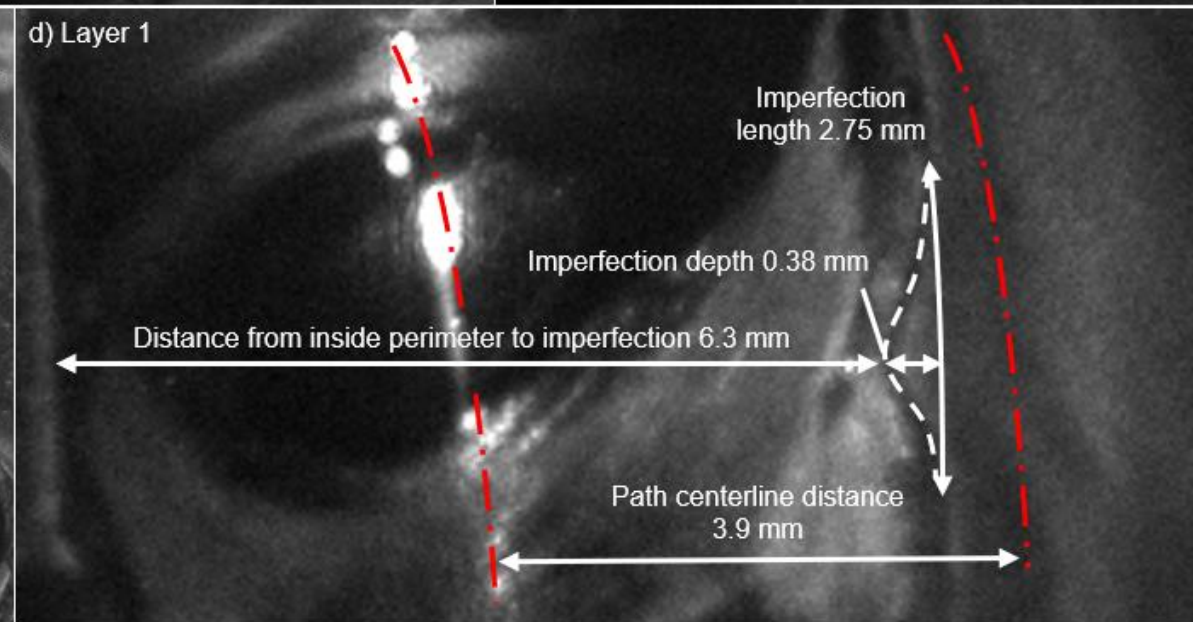
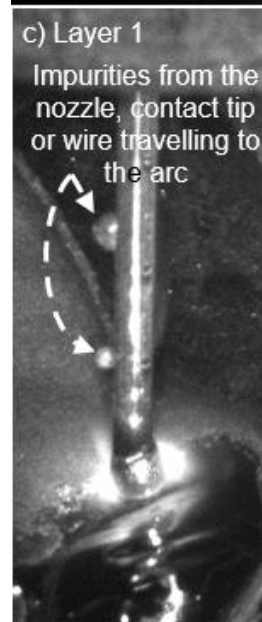
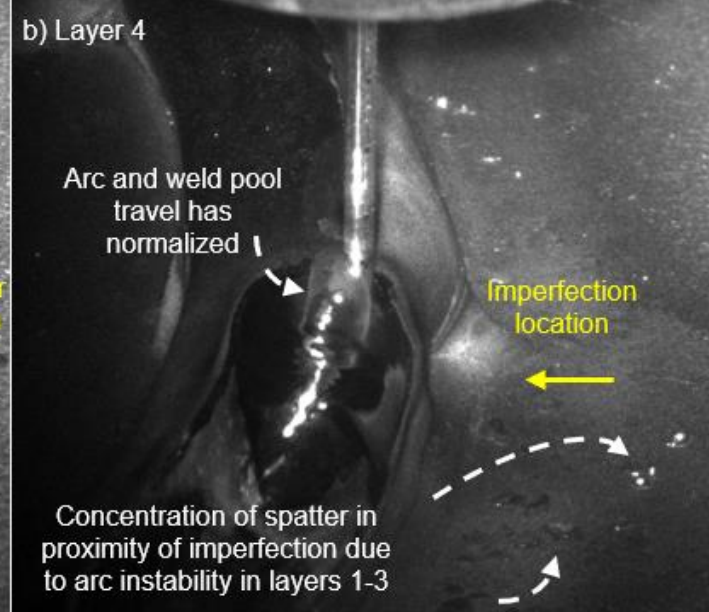
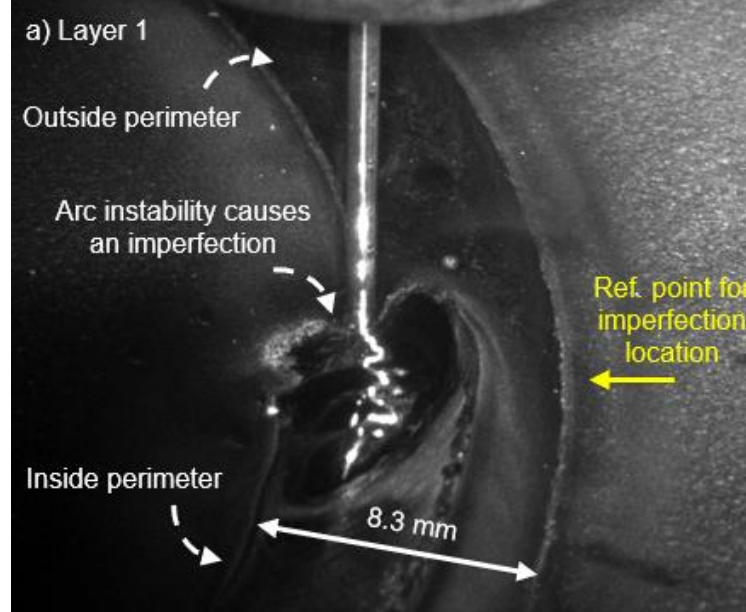

Euroopan unionin
osarahoittama

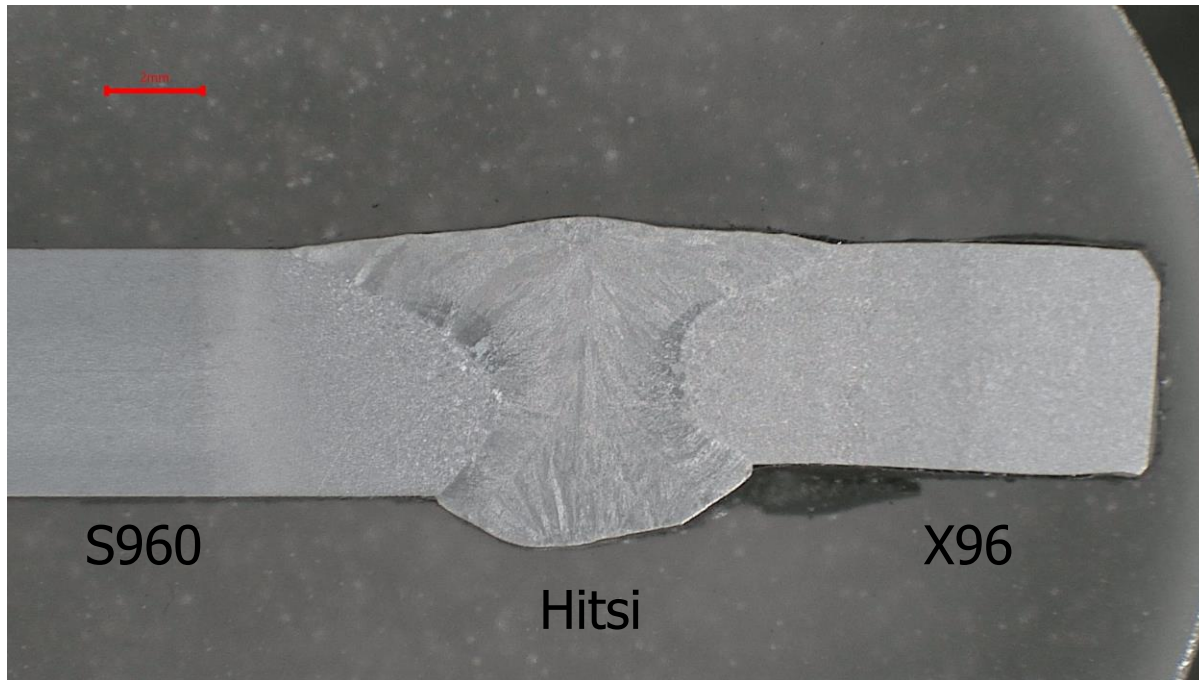
Poikkeaman syyt

- A) 1. Kerroksen sisäradalla havaittiin pieni valokaaren ja sulan epävakaus
- B) 4. Kerroksen kuvamateriaalissa nähdään selvä kuoppa edellä mainitussa kohdassa
- C) Tarkemmassa tarkastelussa huomattiin, että 2 kuvaa (60 fps) ennen epävakautta langan mukana kulkeutuu epäpuhtauksia
- D) Mitattu poikkeama 0,38 mm syvä ja 2,75 mm pitkä

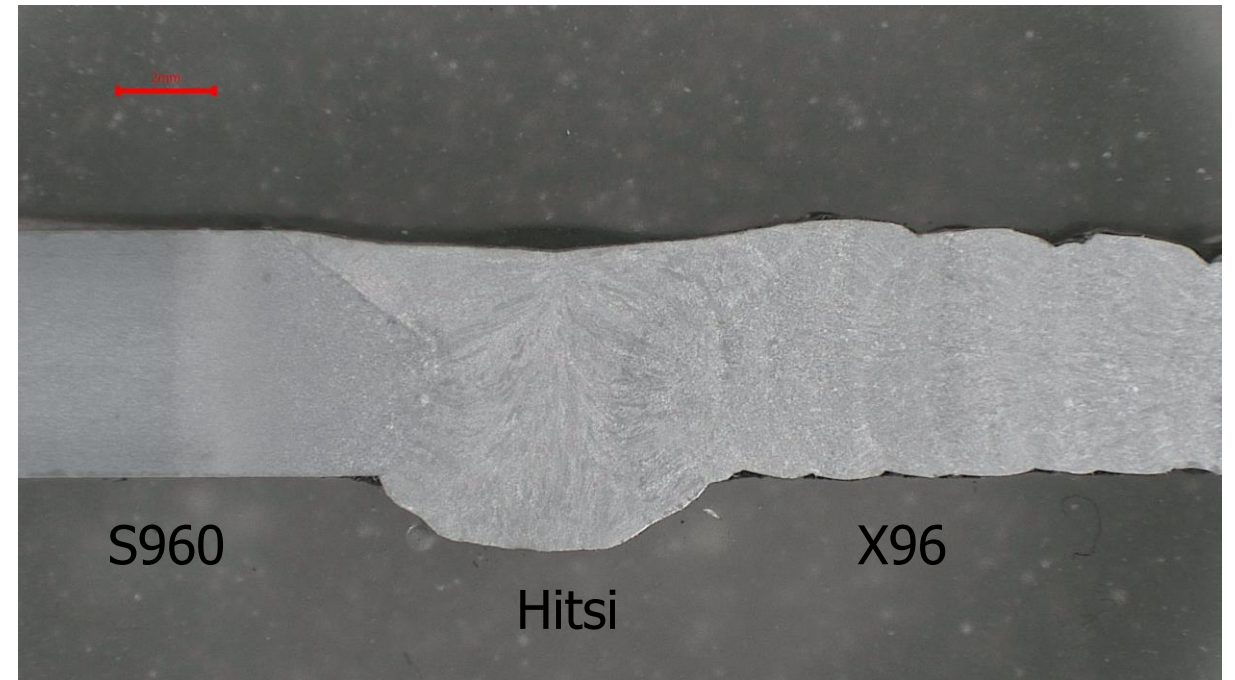

Tulosteen hitsaus levyyn

Tulostussuunnalla on väliä

Tulostussuunta pitkittäin

Tulostussuunta poikittain

Euroopan unionin
osarahoittama

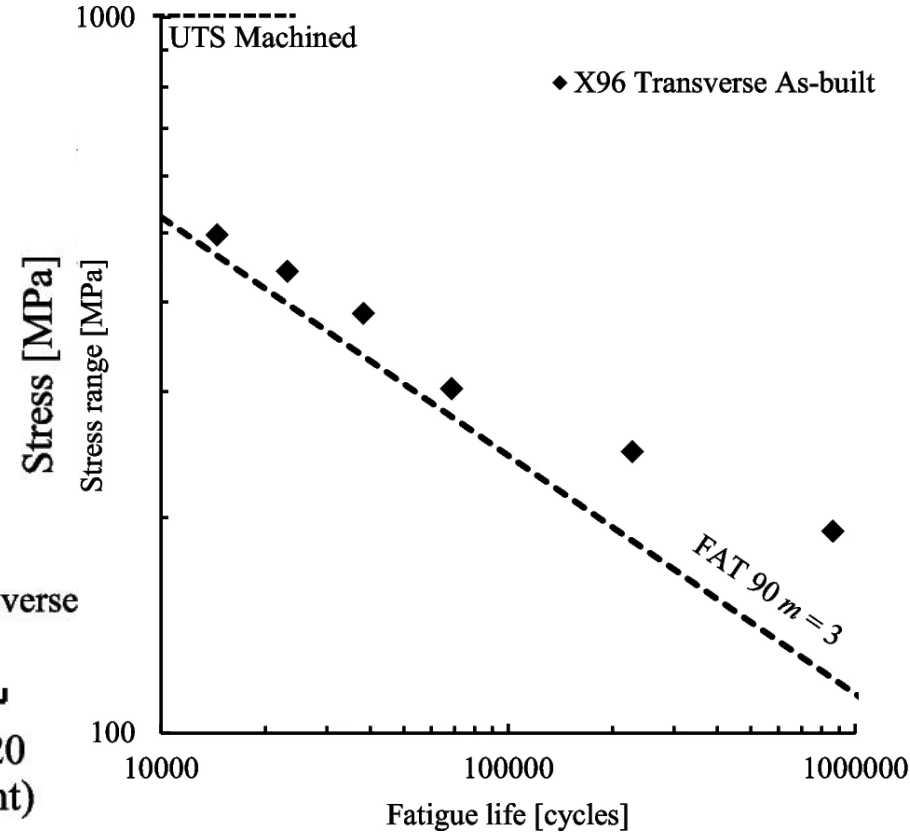
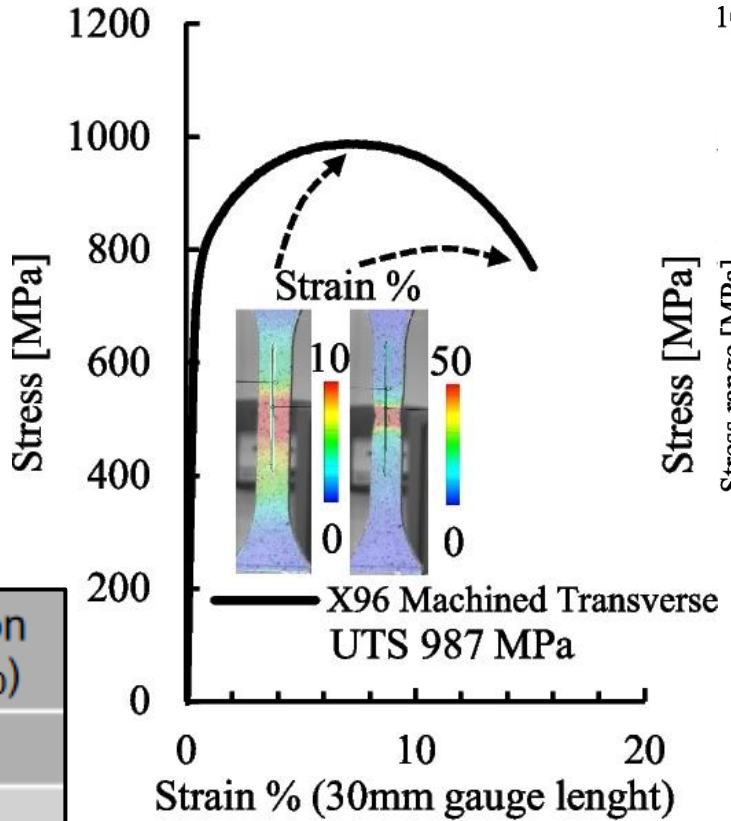

X96 WAAM - Materiaaliominaisuudet

- Murtolujuus = 978 MPa
- Kovuus = 325 HV
- Väsymiskestävyys ylitti FAT 90 MPa $m=3$ luokan valmistetussa tilassa

Yield strength $R_{p0,2}$	Tensile strength R_m	Elongation A ($L_0=5d_0$)
MPa	MPa	%
980 (≥ 890)	1020 (940 – 1180)	16 (≥ 15)

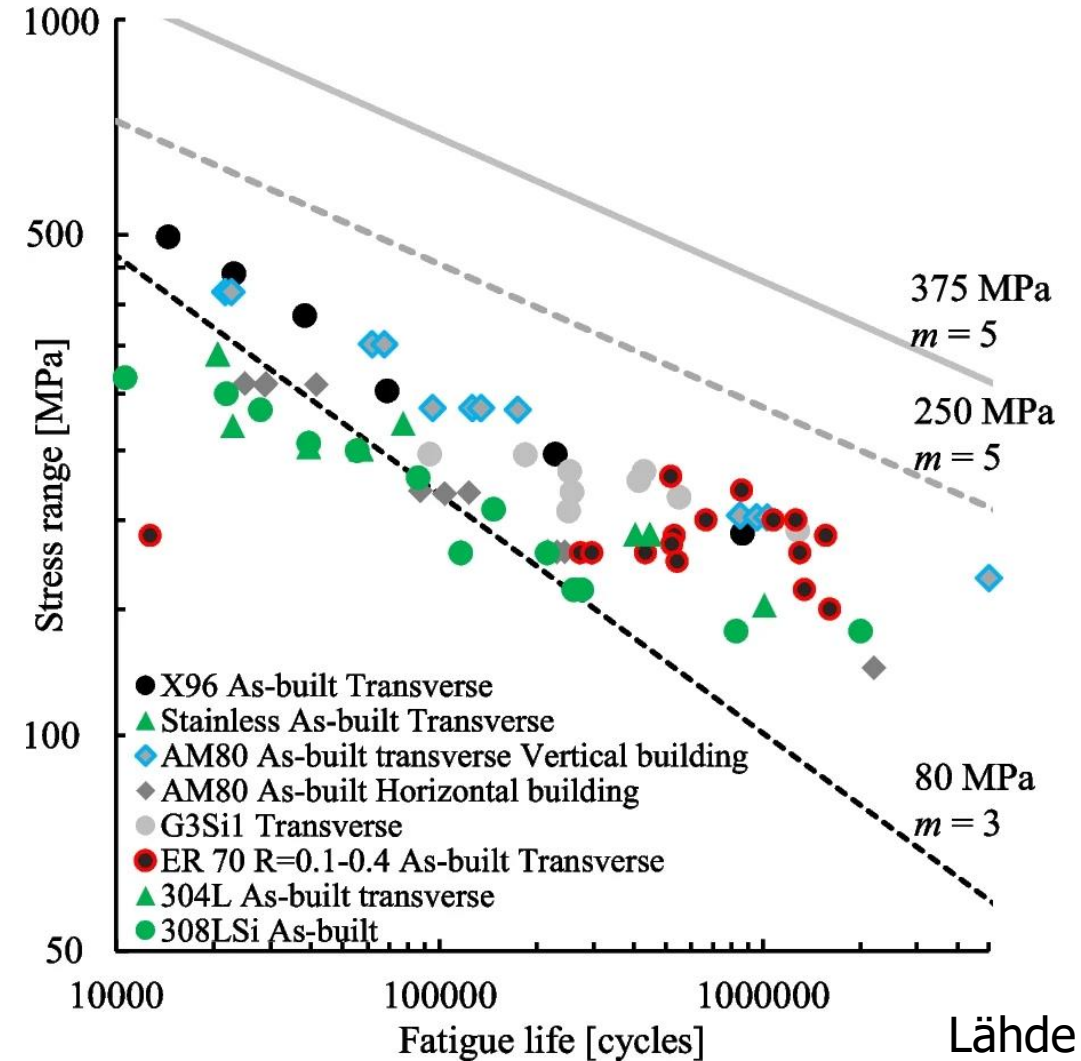
Valmistajan lupaamat arvot

Lähde [3]

X96 WAAM - Materiaaliominaisuudet

- **WAAM valmistus ei merkittävästi huonontanut X96 materiaalin suorituskykyä**
- **Voidaan keskittyä valmistamaan laadukkaita WAAM-rakenteita**

Lähde [3]

Euroopan unionin
osarahoittama

WAAM mahdollisuudet ovat suurissa ja monimutkaisissa kappaleissa

- **Jokainen robottihitsausasema on WAAM-asema**
- Suomessa on valtava potentiaali lisätä WAAM-tuotantoa
  - Kapasiteettia olisi:
    - Suomessa 6000 robottikannasta 22 % on hitsausrobotteja
    - Teoreettinen **huippu hitsiaineentuotolle, jopa 9 kg/h -> eli 11 €/kg**
  - **Mutta kuormaa ei ole tarpeeksi:**
    - Yrityksissä, hitsausrobottien käyttöaste (kaariaika) matalahko
    - Tuottavuus parhaimmillaan, kun robotille on "ruokaa" 2-vuorossa,
    - Nykytilanteessa 1-vuoro on saavutus
- **WAAM:lle ne 2 muuta vuoroa?**
- **16h ehtisi tekemään 32-80 kg materiaalia (2-5 kg/h)**

Suurikokoisten kappaleiden valmistus

Kokoluokka m³

Monimutkaisten kappaleiden valmistus

Mullistaa rakenteiden muotoilun
Ei enää pelkkiä levy- ja palikkaratkaisuja

Kustannustehokas

Vähemmän esi- ja jälkivalmisteluvaiheita

Resurssitehokas

Käytetty materia
menee tulosteen
valmistukseen

Energiatehokas

Käytetty energia
menee tulosteen
valmistukseen

Euroopan unionin
osarahoittama

Lähteet

1. Lipiäinen, K., Afkhami, S., Lund, H., Ahola, A., Varis, S., Skriko, T., & Björk, T. (2024). Manufacturing and mechanical performance of a large-scale stainless steel vessel fabricated by wire-arc direct energy deposition. *Materials & Design*, 113044. <https://doi.org/10.1016/j.matdes.2024.113044>
2. Lund, H., Penttilä, S., & Skriko, T. (2024). Extended reality implementation possibilities in direct energy deposition-arc. *Frontiers in Sustainability*, 5, 1408604. <https://doi.org/10.3389/frsus.2024.1408604>
3. Lipiäinen, K., Ahola, A., Lund, H. et al. Fatigue strength assessment of additively manufactured component considering local quality. *Weld World* (2025). <https://doi.org/10.1007/s40194-025-02002-9>

Lisää materiaalia:

- [LinkedIn: https://www.linkedin.com/company/lut-laboratory-of-welding-technology](https://www.linkedin.com/company/lut-laboratory-of-welding-technology)

Euroopan unionin
osarahoittama

Kiitos, kysyttävää?

Ajankohtaista, jos **WAAM** kiinnostaa:

- Lappeenrannassa **LUT:lla 9.4.2025 WAAM demonstraatioita** (ja Cobotteja), tervetuloa!
- Lisätietoja ja ilmoittautuminen:
  - <https://link.webropolsurveys.com/EP/17AA9ED8697231B5>

Euroopan unionin
osarahoittama

